

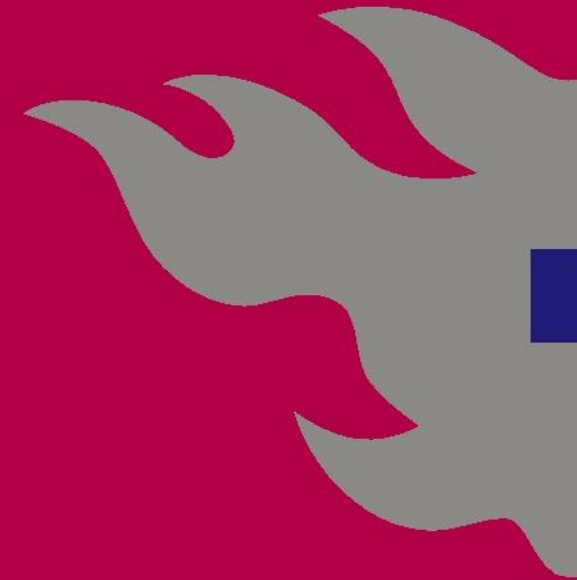
HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

HELSUS
Helsingin yliopiston kestävyystieteen instituutti
Oikeustieteellinen tdk

Ennallistaminen ympäristöoikeuden sektoreilla - luonnonsuojelu

Prof. Kai Kokko

13.3.2023

Ennallistamisasetusluonnoksen tavoitteet

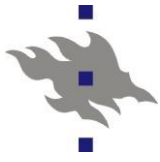
- Taustalla *EU:n biodiversiteettistrategia*: tavoitteena on pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys myönteiseksi vuoteen 2030 mennessä.
- Asetuksen tavoitteena on
 - edistää jatkuvaa, pitkäaikaista ja kestävää biologisesti monimuotoisen ja selviytymiskykyisen luonnon elpymistä koko unionin maa- ja merialueilla *ennallistamalla ekosysteemejä, luontotyypppejä ja lajeja* [oik. niiden elinympäristöjä] sekä
 - edistää ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja siihen sopeutumista koskevien unionin tavoitteiden saavuttamista ja
 - EU:n kansainvälisten sitoumusten täyttämistä.
- Jäsenvaltioiden toimeenpanevat ennallistamistoimet vuoteen 2030 vähintään 20 %:lla unionin maa- ja merialueista ja vuoteen 2050 kaikilla ennallistamistarpeessa olevilla ekosysteemeillä.

Uuden luonnonsuojelulain tavoite

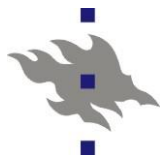
- Uuden luonnonsuojelulain päätavoite LSL 1.1 §:
 - 1) *luonnon monimuotoisuuden turvaaminen*;
 - 2) luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen;
 - 3) ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistäminen;
 - 4) luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävän käytön tukeminen;
 - 5) kansalaisten luonnontuntemuksen ja ympäristötietoisuuden lisääminen;
 - 6) luonnontutkimuksen edistäminen.
- Entä ennallistaminen?

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen

- HE 76/2022: ”Luonnonsuojelulain keskeisenä tavoitteena olevan luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Voimassa olevan laissa olevan luonnon monimuotoisuuden ylläpitämisen tavoitteen ei katsota sisältävän luonnonsuojeluun nykyisin vakiintuneesti kuuluvaa ajatusta monimuotoisuuden edistämiseksi tehtävistä toimista, mitä turvaaminen kuvaisi paremmin. *Luonnon monimuotoisuuden heikentymisen jatkuessa lain tavoitteena ei voida enää katsoa olevan ainoastaan olemassa olevan monimuotoisuuden tason säilyttäminen.*”
- **Näin ollen luonnon monimuotoisuuden turvaaminen voi sisältää myös turvaamista edistäviä ennallistamistoimia!**

Syy ennallistamistoimiin (ex-ante) EU:ssa ja biodiversiteetin turvaaminen Suomen oikeuskirjallisuudessa

Ennallistamisasetusluonnos:

Biologisen monimuotoisuuden köyhtyminen ja ekosysteemien tilan heikkeneminen, mukaan lukien ekosysteemeihin kohdistuvat paineet, on laajamittainen ja rajat ylittävä haaste, johon ei voida vastata tehokkaasti vain jäsenvaltioiden tasolla.

Oikeuskirjallisuus:

Luonnon monimuotoisuuden osien *kestävä käyttö tai suojelu* ratkaistaan aina erikseen erilaisissa käytännön lainsoveltamistilanteissa ja sen *heikentymistä voidaan estää* myös torjumalla ympäristön pilaantumista, hillitsemällä ilmastonmuutosta, luontovahinkojen korjaamisvastuulla tai jopa mahdollisesti lajien avustetulla leviämällä. Näistä kolmesta ulottuvuudesta kokonaisuutena puhuttaessa voidaan käyttää käsitettä *luonnon monimuotoisuuden (biodiversiteetin) turvaaminen*. (Kokko 2017).

■ Ennallistamisen erityistavoitteet ja uusi luonnonsuojelulaki

■ Ennallistamisasetusluonnos

- Ennallistetaan huonokuntoiset *ekosysteemit* koko EU:ssa hyvään kuntoon vuoteen 2050 mennessä ja ne saadaan elpymään vuoteen 2030 mennessä.
- Kun ekosysteemit on ennallistettu, ne on pidettävä hyvässä kunnossa.
- Erityistavoitteen mukaisesti toiminnalliset tavoitteet ovat seuraavat:
 - määritellään oikeudellisesti sitovat tavoitteet *ekosysteemien* ennallistamiseksi ja ylläpitämiseksi hyvässä kunnossa sekä
 - luodaan tehokkaat puitteet, joilla varmistetaan täytäntöönpano velvoittamalla erityisesti jäsenvaltiot arvioimaan ekosysteemejä ja laatimaan kansallinen ennallistamissuunnitelma sekä raportoimaan ja tarkistamaan (review).
- LSL:ssa ei ole erikseen määritelty ekosysteemejä, mutta ne *sisältyvät luonnon monimuotoisuuden määritelmään*.
- LSL:n mahdollistama ennallistaminen kohdistuu lintu- ja luontodirektiivin sekä LSL:n suojelemiin lajeihin ja luontotyyppeihin!
- LSL ei riitä ennallistamisasetusehdotuksessa laajemmin tarkoitettujen ekosysteemien ennallistamiseen.

Uuden luonnonsuojelulain mahdollistamia toimia

- **Luonnon monimuotoisuuden suojelun suojelun ja hoidon tukeminen**
 - Tässä laissa tarkoitettujen *eliölajien elinympäristöjen sekä luontotyyppien ja luonnon- tai kulttuurimaiseman ennallistamista, kunnostusta ja hoitoa edistäviin toimenpiteisiin* voidaan myöntää harkinnanvaraista tukea valtion talousarviossa vahvistetun enimmäismäärän rajoissa. Tuki koostuu tavaroista ja palveluista. (LSL 21.1 §).
 - Tässä luvussa tarkoitettujen *uhanalaisten luontotyyppien*, lukuun ottamatta metsälain 10 §:ssä mainittuja erityisen tärkeitä elinympäristöjä, *kunnostukseen ja hoitoon* voidaan myöntää tukea ja avustusta 4 luvussa säädetyn mukaisesti. (LSL 67.1 §).
 - *Tuki on ennallistamiseen kannustava sääntelykeino LSL:ssa!*
- **Luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma** (LSL 57 §, vaikkei olisi Natura-kohde)
- **Vapaaehtoinen ekologinen kompensatio** (11 luku)
 - ”Hyvittäviä toimenpiteitä ovat toimenpiteet, joihin ei ole velvollisuutta lainsäädäntöön tai muuhun velvoitteeseen perustuen, ja joilla: 1) *palautetaan luonnonarvoiltaan tai kunnoltaan heikentynyt alue ennallistumaan* kohti luonnontilaa tai luonnon monimuotoisuuden kannalta tavoiteltua tilaa;...” LSL 99.2 §.
- **Natura-kohteiden heikentymisen korvaaminen** (LSL 39.4 §)?
- **Erityisesti suojeltavan eliölajin avustettu leviäminen?** (LSL 85 §)

§) Hällfors M.H., Vaara E.M., Ahteensuu M., Kokko K., Oksanen M. and Schulman L.E. (2018) Assisted Migration as a Conservation Approach Under Climate Change. In: Dominick A. DellaSala, and Michael I. Goldstein (eds.) The Encyclopedia of the Anthropocene, vol. 2, p. 301-305. Oxford: Elsevier.

Kiitos!

